

Temat: Polska za Kazimierza Wielkiego.

30.04.2020

06.05.2020

Proszę zapisać temat w zeszycie.

Temat w podręczniku str. 297 – 302

Temat będzie realizowany na dwóch godzinach lekcyjnych. Realizacja tematu zakończy się wysłaniem na mój adres arkadiuszekzman@gmail.com pracy domowej.

Po zapoznaniu się z tematem w podręczniku, proszę zapisać podane niżej punktu z zawartością do zeszytu

Był najmłodszym synem Władysława Łokietka i Jadwigi Kaliskiej. Po śmierci ojca w **1333** roku Kazimierz koronował się na króla Polski.

1. Organizacja państwa.

- ✘ Zarządzanie poszczególnymi ziemiami pozostawił starostom, wybieranym z grona najbardziej zaufanych ludzi. Starostowie stali na czele wojsk danej ziemi i sprawowali zarząd nad grodami.
- ✘ Najważniejszymi urzędnikami byli: kanclerz, podkanclerz, podskarbi. Najbardziej zaufani urzędnicy tworzyli radę królewską

2. Polityka zagraniczna.

- ✘ Kazimierz III Wielki unormował stosunki z Czechami i Zakonem Krzyżackim. W 1335 udało mu się uzyskać od czeskiego króla Jana Luksemburskiego zrzeczenie się pretensji do polskiego tronu. Ostatecznie w 1348 w Namysłowie zawarł pokój z Czechami na zasadzie status quo nie zrzekając się praw do Śląska.

- ✘ Na mocy pokoju kaliskiego z 1343 odzyskał zajęte przez Krzyżaków Kujawy i ziemię dobrzyńską, w zamian zrzekając się tymczasowo praw do Pomorza Gdańskiego. Kazimierz zrzekł się praw do całego Śląska podczas układu w Pradze w 1356 roku.
- ✘ Głównym sojusznikiem Kazimierza Wielkiego na arenie międzynarodowej były Węgry. Z ich pomocą w latach 1340–1349 przyłączył do Polski większą część Rusi Halicko-Włodzimierskiej.

3. Polityka wewnętrzna.

W polityce wewnętrznej doprowadził do kodyfikacji prawa (statuty wiślicko-piotrkowskie), rozbudowy systemu obrony państwa oraz rozwoju miast.

4. Gospodarka i skarb.

- Wprowadził jednolitą monetę zwaną groszem polskim lub krakowskim
- Wszystkich poddanych obciążył jednolitym podatkiem zwanym poradnym.
- Chronił polskich kupców, zwalniał od płacenia ceł.
- Wprowadził przymus drogowy i prawo składu – kupcy musieli wędrować szlakami wyznaczonymi przez króla.
- Popierał rozwój górnictwa. W dobrach królewskich znajdowały się kopalnie srebra, ołowiu i soli.
- Ważną część dochodu króla stanowiły żupy solne w Bochni i w Wieliczce. Król wprowadził urząd żupnika.

5. Budownictwo

- Kolonizowano nie zasiedlone dotychczas dobra królewskie tzw. królewszczyzny. Lokowano tam wsie i miasta. Założono prawie 100 nowych miast.
- Król popierał rozwój miast nadając im przywileje.
- Król nakazywał budować drogi i mosty.
- Król fundował kościoły, m.in.. Kolegiatę w Wiślicy, kościoły w Stopnicy, Niepołomicach, Szydłowie.
- Rozbudował system obronny kraju, budując zamki lub otaczając miasta murami obronnymi.

6. Kultura i oświata

- Król ufundował w 1364 Akademię Krakowską. Początkowo utworzono osiem katedr prawa, dwie katedry medycyny i jedną sztuk wyzwolonych. Uniwersytet nie zdołał rozwinąć swojej działalności, bo przeszkodziła temu śmierć króla.

Proszę do 4 maja wysłać mi podane niżej zadania. To jest na ocenę.

Zadanie 3.

Zapoznaj się z fragmentami *Kroniki krakowskiej* i praw Kazimierza Wielkiego, a następnie wykonaj polecenia.

Tekst A

Królewską uwieńczony koroną, rządził on powierzoną mu przez Boga państwem i narodem dzielnie i z pożytkiem. [...] był najżarliwszym opiekunem i obrońcą dobrych i sprawiedliwych, zaś najsroższym prześladowcą złych, grabieżców, gwałtowników i oszczerców. Kto tylko popełniał łotrostwa lub kradzieże, chociażby to była szlachta, tego kazał ścinać, topić i głodem morzyć, z braćmi ich i krewnymi jednakże nie przestając jadać, pijać i sypiać, bo mają Boga za pomocnika, nie obawiał się tego, co by mu człowiek uczynił. Oszczerców zaś, gdy ich znajdował, kazał piętnować na twarzy rozpalonym żelazem. Za jego czasów żaden z potężnych panów lub szlachty nie śmiał biednemu gwałtu czynić – wszystko się sądziło według szali sprawiedliwości.

Tekst B

Jakkolwiek karą za mężobójstwo, wedle zapisów prawa, powinna być śmierć, my jednak, surowość tę łagodząc, ustanawiamy, że za zabicie szlachcica należy zapłacić 30 grzywien jego rodzicom, dzieciom lub najbliższemu. Zaś za obcięcie mu ręki, stopy lub nosa – 15 grzywien, natomiast za obcięcie dużego palca – 8 grzywien, a każdego innego – 3 grzywiny groszy należy zapłacić temu okaleczonemu [...]. I za każde zranienie wymienionych członków, kara zwana piętnaście ma zostać zapłaconą zranionemu. Jeśli zaś ktokolwiek kmiecia zabije, ma dać 10 grzywien, spośród których sześć wypłaci żonie lub dzieciom, jeśli by były, a pozostałe cztery grzywiny – panu zamordowanego. Kto zaś kmiecia zrani, ten temu zranionemu jedną grzywnę zapłaci, zaś jego panu [...] [również] jedną grzywnę za karę zapłaci.

Źródła: *Kronika krakowska*, tłum. J. Żerbiłło, [w:] *By czas nie zaćmił i niepamięć. Wybór kronik średniowiecznych*, oprac. A. Jelicz, Warszawa 1979, s. 101; *Polskie statuty ziemskie w redakcji najstarszych druków (Syntagmata)*, oprac. L. Łysia, S. Roman, Wrocław 1958, s. 87–88 (tłum. K. Mrozowski).

... i Kazimierz

oprac. L. Łysia, S. Roman, Wrocław 1958, s. 87–88 (tłum. K. Mrozowski).

a) Wyjaśnij, jakimi metodami miał się posługiwać – wedle *Kroniki krakowskiej* – Kazimierz Wielki, aby zapewnić przestrzeganie prawa.

b) Porównaj, w jaki sposób ukazano w obu źródłach stosunki społeczne w Królestwie Polskim. Wskaż podobieństwa i różnice.

c) Oceń, na ile działania i motywy, które przypisuje Kazimierzowi Wielkiemu kronika, były zgodne z ustanowionym przez niego prawem.

Kto był ojcem
Kazimierza Wielkiego?

W jakich latach panował
Kazimierz Wielki?

Jaką uczelnię ufundował
Kazimierz Wielki?

Panowanie Kazimierza Wielkiego

Polityka zagraniczna

Dyplomacja

Czego zrzekł się
Kazimierz Wielki na rzecz
Jana Luksemburskiego?

Jakie ziemie odzyskał
Kazimierz na mocy pokoju
kaliskiego zawartego
z Krzyżakami w 1343 r.?

Jakie sporne terytoria pozo-
stały w rękach Krzyżaków?

Wojny: podbój Rusi

W którym roku Kazimierz Wielki
przyłączył do Polski
Ruś Czerwoną?

Z jakim państwem rywalizował
o te ziemie?

Kto był jego sojusznikiem
w tej wojnie?

Polityka wewnętrzna

Obronność

Jak nazywają się zamki
wzniesione
przez Kazimierza Wielkiego
przy granicy z Czechami?

Zarządzanie państwem

Na jakim urzędzie oparł
Kazimierz Wielki swoją
administrację?

Jacy dostojnicy wchodzili
w skład rady królewskiej?

Gospodarka

Który dział gospodarki
szczególnie się rozwijał pod
rządami Kazimierza Wielkiego?

Jaką monetę wprowadził
Kazimierz Wielki w ramach
reformy monetarnej?

Prawo

Jakie zbiory praw wydano
na polecenie
Kazimierza Wielkiego
w ramach ujednolicania prawa?